

El Sínode dels Bisbes del 2008 sobre la Paraula de Déu¹

SALVADOR PIÉ NINOT, prevere de Barcelona, professor a la Facultat de Teologia de Catalunya i a la Gregoriana de Roma. Participant del Sínode de 2008 com a expert.

El Sínode dels Bisbes celebrat a Roma durant tres setmanes del mes d'octubre del 2008 sobre "La Paraula de Déu en la vida i la missió de l'Església", ha representat el número vint-i-dos dels realitzats per l'Església Catòlica. De fet, es tracta d'una institució nova en l'Església creada a final del Concili Vaticà II (1962-1965), per a concretar la doctrina promoguda per aquest Concili sobre la corresponsabilitat i col·legialitat dels Bisbes amb el Papa, de la qual parla la *Constitució sobre l'Església* (LG 21-22) i el *Decret sobre els Bisbes* (CD 3-4.5.36).

En efecte, l'anterior Concili, el Vaticà I (1870), només havia parlat del Papa, ja que no pogué acabar el programa que tenia per la invasió de Roma, i per això el Concili Vaticà II va voler complementar-ho tractant específicament dels Bisbes i de la seva responsabilitat en l'Església, com a successors dels Apòstols, i per tant, com a corresponsables col·legialment amb el Primat i Bisbe de Roma, el Papa, de l'Església tota sencera, particularment en el capí-

tol tercer de la *Constitució sobre l'Església* (LG 18-29). Per aquesta raó, el Vaticà II va preveure dues institucions noves que expressessin aquesta col·legialitat episcopal: per una banda i a nivell més proper, les *Conferències Episcopals* locals (LG 23; CD 37-38), i per altra banda i a nivell més universal, el *Sínode de Bisbes* (CD 5), que reuneix una representació de tots els Bisbes amb el Papa sobre un tema concret.

El valor eclesiològic del Sínode des de la seva creació per Pau VI^è recollit al Vaticà II en el *Decret sobre els Bisbes*, nº5, bascula entre dues interpretacions: ja sigui la més col·legial, que suposa que el Sínode és una representació oficial de tot l'episcopat amb el Papa i, per tant, expressió del col·legi episcopal; o la interpretació més *primacial*, que privilegia que els bisbes elegits prestin al Papa un ajut més eficaç, no essent tant una expressió oficial del col·legi episcopal, sinó més aviat un testimoni de l'"afecte col·legial" entre Papa i bisbes. L'Exhortació post-sinodal *Pastores Gregis* del 2003,

1. Cf. els seus documents principals a, *El Sínode sobre la Paraula de Déu. Intervencions del papa Benet XVI. Intervenció del patriarca Bertomeu I. Missatge al poble de Déu. Les propostes del Sínode*, CPL-DD de Litúrgia, Barcelona 2008 (edició preparada per J. Urdeix a partir de la traducció de *Documents d'Església*).

apunta a un cert equilibri d'ambdues interpretacions a l'afirmar que "el Sínode d'alguna manera és expressió de l'episcopat, ja que els bisbes reunits en el Sínode representen, primer de tot, a les seves pròpies esglésies, però tenen present també l'aportació de les conferències episcopals que els han designat" (nº58)².

D'aquí que la celebració del Sínode dels Bisbes estigui sempre envoltada d'un clima que recorda tant el Concili Vaticà II i que en el cas d'aquest recent Sínode s'ha posat de relleu ja que, a més, ha tocat uns dels temes conciliaris també cabdals com és el de la Paraula de Déu en l'Església, que fou el centre d'una de les quatre Constitucions del Concili, en aquest cas adjectivada com dogmàtica per la seva importància, coneguda amb el nom de les seves dues primeres paraules llatines: *Dei Verbum*, és a dir, "Paraula de Déu". En efecte, després de més de quaranta anys del Concili ha estat bo revisar com s'ha treballat en aquest sentit i com l'Església Catòlica a tots nivells ha rebut aquest ensenyament conciliar. Oi més si es té present que en el Sínode de 1985, als vint anys del Vaticà II, la valoració de la recepció d'aquesta Constitució Dogmàtica fou qualificada de forma relativament crítica ja que s'observà que durant aquests anys "havia estat potser massa negligida".

En aquest Sínode sobre la Paraula de Déu hi han assistit com a mem-

bres, a més del Papa, 253 pares sinodals, especialment els bisbes representants elegits per les respectives conferències episcopals, dels quals tres d'Espanya (cardenals A. M. Rouco i A. Cañizares, el bisbe R. Blázquez, a més de quatre bisbes actualment a l'Àfrica i a Llatinoamèrica, així com els generals dels Franciscans, Jesuïtes i Claretians, aquest últim, el P. Abella, l'únic català propiament membre sinodal; el Prelat de l'Opus Dei, Mons. Echevarría; el President del Moviment italià "Comunió i alliberament" el madrileny don Julián Carrón...). Hi assistiren a més 41 experts (quatre d'Espanya: el director de la BAC, J.F. Fernández Sangrador; el Rector del Pontifici Institut de Litúrgia de Roma, J.Javier Flores OSB, i dos catalans professors de la Universitat Gregoriana de Roma: la gna. Núria Calduch msfn, professora d'Antic Testament, i un servidor). Finalment, hi havia 37 auditors, entre els quals diversos líders dels nous moviments: l'espanyol fundador dels Neocatecumenals, Kiko Argüello; de la Comunitat de Sant Egidi, Andrea Riccardi; dels Focolari, Maria Voce, successora de Chiara Lubich..., a més de diversos delegats fraterns (luterans, anglicans, ortodoxos, Taizé...).

La primera part del Sínode va ésser un gran *veure* a partir dels informes sobre cada continent i les intervencions individuals dels pares sinodals, que foren més de 230. En canvi, la segona part es dibuixà un

2. Sobre el Sínode, cf. la nostra, *Eclesiologia. La sacramentalidad de la comunidad cristiana*, Salamanca 2007, 415-419, i la breu referència a, *Què és l'Església*, Barcelona 2008, 54-63.

jutjar i actuar, ja que a partir del treball en grups lingüístics es suggeriren proposicions concretes perquè fossin aprovades per dues terceres parts per a ésser presentades al Papa en vistes a la redacció del corresponent document conclusiu, conegut com a “Exhortació Postsinodal”, que es publica cap un any i mig més tard. Acompanya aquesta última etapa la redacció d’un *Missatge* del Sínode a tota l’Església, que recull els punts més importants del Sínode.

En aquest Sínode hi hagueren dues novetats que cal destacar: primer, la intervenció del Gran Rabbí jueu de Tel Aviv que parlà sobre la forma que els jueus llegeixen la Bíblia, i segon, i de forma especial, la impressionant celebració a la Capella Sixtina del Papa amb el Patriarca Ecumènic de Constantinoble, Bartomeu I, amb la seva lliçó magistral sobre la Paraula de Déu en la tradició ortodoxa, que suscità que Benet XVI afirmés agosaradament i amb una emoció continguda que aquesta celebració havia estat “una experiència d’unitat, no perfecta potser, però sí vertadera i profunda; ja que si tenim Pares de l’Església comuns ¿còm podriem no ésser germans entre nosaltres?” (18.X). Recordem que la ruptura amb l’Església Oriental Ortodoxa, iniciada el segle XI es feu per mitjà de la mútua excomunicació entre Roma i Constantinoble (any 1054), excomunions que varen ésser abolides precisament l’últim dia del Concili Vaticà II (7.XII.1965) per part del Papa Pau VIè i del Patriarca Atenàgores. D’aquí el significat que

tingué aquesta impressionant celebració com a signe ecumènic!

També a nivell de procediment va haver-hi tres novetats: la primera, era un espai diari, de les 18 a les 19 hores, d’intervencions lliures reservades, de les quals els comunicats oficials de premsa no en donàven cap notícia i que representava un moment notable d’intercanvi franc i lliure...; la segona novetat, fou que les *Proposicions*, que segons el Reglament són secretes, van ésser publicades. Benet XVI donava així, novament, un signe de més transparència, com en el Sínode anterior; i finalment, per primer cop en tots els Sínodes fins ara celebrats, el Papa va tenir una intervenció dintre del debat general –sobre exègesi i teologia–, ja que fins ara les intervencions papals es centraven en les homilies de la Missa inicial i la de la conclusió.

Les **Proposicions** conclusives, que finalment foren concentrades en 55, sorgides de les més de 400 proposades i de les seves corresponents ‘variants’ a partir dels grups lingüístics, representen el fruit més concret del Sínode i per això han de tenir dos terços de vots favorables per ésser aprovades. Tota aquesta etapa recorda el millor estil parlamentari realitzat de forma molt acurada, com a expressió concreta i ‘sinodal’ d’una eclesiologia de comunió i de corresponsabilitat amb el Primat i Bisbe de Roma, el Papa. Heu ací una presentació succinta de totes elles articulades segons dos eixos:

1. ACLARIMENTS DOCTRINALS

1.1. Quatre qüestions teològiques rellevants del Sínode

A.- Les tres formes o ús analògic de la Paraula de Déu (proposició nº3); és una explicació d'allò ja present al Vaticà II:

- I- *la Paraula de Déu personal*: Jesucrist en persona (Jn 1; Hb 1);
- II- *la Paraula de Déu escrita*: la Sagrada Escripura com a testimoni escrit i molt singular de la Paraula de Déu, tot i que aquesta la transcendeix –per això el cristianisme no és una religió del llibre!–
- III- *la Paraula de Déu en l'Església: predicada, celebrada i testimoniada*: la transmissió eclesial de la Paraula de Déu per mitjà de la predicació, els sacraments i el testimoni de vida.

B- Superar el dualisme entre exegesi i teologia (ns.25-27): text important que segueix la intervenció del Papa en el debat sinodal (14.X). Primer s'afirma que cal tenir present dos nivells per a interpretar la Bíblia (nº25):

a. *Nivell històric-crític*, que l'analitza tal com es fa en qualsevol altre document antic, ja que la història de la salvació és una vertadera història que té el seu culmen en Jesucrist fet home (cf. Jn 1,14);

b. *Nivell teològic-espiritual*, seguint els tres criteris que dona DV

12: sobre la interpretació cristiana de la Bíblia que ha de tenir present: 1) la *unitat i totalitat* de la Bíblia; 2) la interpretació de la *tradició viva* de l'Església (Pares, Litúrgia, Concilis, Sants...); 3) *l'analogia de la fe* (cf. Rom 12,6), és a dir, la seva coherència amb la fe de l'Església;

c. *Síntesi-conclusiva* (ns.26.27): es reconeix que en el primer nivell històric-crític, l'exegesi catòlica treballa a un altíssim nivell, però, per altra banda, s'afirma que no passa el mateix amb el segon nivell teològic-espiritual; per això es demana ampliar la perspectiva de l'exegesi actual cap aquest segon nivell amb els tres criteris de la DV 12 citats, perquè el primer nivell històric-crític no resti en un pur anàlisi historicista, en clau positivista o secularista i, per tant, sense l'obertura a la presència de Déu en la història. I es conclou amb aquesta brillant formulació-síntesi formulada pel mateix Benet XVI: "quan l'exegesi no és teologia, l'Escripura no pot ésser l'ànima de la teologia i, al revés, quan la teologia no és essencialment interpretació de l'Escripura en l'Església, aquesta teologia ja no té fonament" (14.X.2008).

Comentari: noti's que aquestes proposicions, a més de recollir la intervenció de Benet XVI en el mateix Sínode, reflecteixen l'enfocament que, com a J. Ratzinger, ha fet en el pròleg del seu *Jesús de Natzaret*, pp.8.11, on amb detall es descriu el doble nivell metodològic en el qual s'ha de moure l'exegesi. Així parla

del primer nivell històric-crític que “roman una dimensió irrenunciable, perquè és un element essencial de la fe bíblica que es basi realment en fets històrics”; i per altra banda afirma que la DV 12 ha “mostrat com a principi fonamental d’exegesi teològica que qui vulgui entendre l’Escriptura amb l’esperit que fou escrita, cal que tingui en compte el contingut i la unitat de tota l’Escriptura; també cal prestar atenció a la tradició vivent de tota l’Església i a l’analogia de la fe, és a dir, a la relació interna que hi ha entre les distintes veritats que es creuen”.

Qui vulgui entendre l’Escriptura amb l’esperit que fou escrita, cal que tingui en compte el contingut i la unitat de tota l’Escriptura.

C- La relació entre inspiració i veritat en la Bíblia (nº12): es demana que la Congregació per a la Doctrina de la Fe aclareixi aquesta qüestió provocada per les lectures fonamentalistes de la Bíblia; de fet era una qüestió afrontada per l’*Instrumentum laboris* § 15c. punt 2, previ al Sínode (11.V.2008), de manera més aviat imprecisa així: “encara que la Sagrada Escriptura sigui inspirada en totes les seves parts, la inerrància es refereix només a “la veritat que Déu va voler consignar en les sagrades escriptures per a la nostra salvació”(DV 11)”.

Comentari: el Vaticà II proposa aquesta afirmació positiva per entendre l’inspiració: “com que tot el que els autors inspirats ha de ser tingut com afirmat per l’Esperit Sant, cal confessar que els llibres de l’Escriptura ensenyen fermament, amb fidelitat i sense error, *la veritat* que Déu volgué que fos consignada en les sagrades escriptures *per la nostra salvació*” (DV 11). En efecte, el punt de vista de la salvació és el que especifica totes les asercions de la Bíblia, sigui quin sigui el tema que tracti, ja que la perspectiva decisiva de l’Escriptura segons el Vaticà II, és “la veritat per la nostra salvació” i no directament altres veritats (com cosmològiques o històriques, que es narren tal com les entenen en aquell temps). No es pot negar que aquesta aportació del darrer Concili, que comprèn la inspiració en clau positiva com a “veritat per a la nostra salvació”, no s’ha difós suficientment entre els lectors de la Bíblia i per això és comprensible que pugui crear problemes sobretot amb les lectures fonamentalistes i historicistes de la Bíblia.

D- La sacramentalitat de la Paraula de Déu com a forma per a expressar la seva eficàcia (nº7): al tractar de la unitat entre la Paraula de Déu i l’Eucaristia es subratlla la seva profunda unitat, recordada per les dues taules citades a DV 21. Alhora es posa de relleu que l’Eucaristia és un principi hermenèutic de l’Escriptura i aquesta il·lumina i explica el misteri eucarístic. “En aquest sentit els Pares Sinodals desitgen que es pugui promoure una reflexió teològica sobre la sacramentalitat de la Paraula de Déu”.

Comentari: “la major part dels teòlegs catòlics reconeixen avui a la paraula de Déu certa estructura sacramental” (Y. Congar); així cal citar els clàssics K. Rahner, E. Schillebeeckx, D. Grasso, L. Alonso-Schökel... Més recentment s’hi han sumat W. Kasper, M. Figura, S. Pié-Ninot... i liturgistes com L.M. Chauvet, C. Giraudó...³.

1.2. Altres qüestions importants

I. La Paraula de Déu amb la seva dimensió dialògica, és a dir, personal i interpersonal, la qual amb la presència de l’Esperit Sant suscita reconciliació i conversió (ns.4.5.8).

II. La litúrgia –especialment l’Eucaristia– com a lloc privilegiat de la Paraula de Déu, per això el llibre sagrat ha de tenir un lloc visible i d’honor en les esglésies (nº14).

III. Lectura de l’Antic Testament més àmplia: revisió del Leccionari (ns.16.29).

IV. Aportació del judaisme i especialment de l’ortodòxia –testimoniada per la intervenció del Patriarca Ecumènic de Constantinoble a la celebració de la Capella Sixtina– a la lectura de la Paraula de Déu (nº 36).

V. Necessitat d’inculturació de la Paraula de Déu: art, cultura, música... (ns. 40.41.48).

VI. Paraula de Déu i compromís per la justícia i pels pobres (ns.11.39).

VII. La Paraula de Déu il·lumina la ‘lleï natural’ (cf. Rom 2,14s.) (nº13).

VIII. Dimensió còsmica de la Paraula de Déu (nº54).

2. PERSPECTIVES PASTORALS

2.1. Tema ‘estrella’: la *Lectio Divina*

Lectura orant de la Paraula de Déu, sobretot, la *Lectio divina* (nº22): aquest Sínode ha promogut amb força l’anomenada *lectio divina* o “lectura orant de la Paraula de Déu”, tant en el previ, *Instrumentum laboris*, nº38, com en el *Missatge al Poble de Déu*, nº9. Fou el mètode pastoral “estrella” que va merèixer una sessió monogràfica de Mons. Silva Retamales, bisbe auxiliar de Valparaiso (Xile); s’enumeren a més altres formes: “exercicis espirituals en la vida quotidiana; *Seven Steps* –‘set graons’– a l’Àfrica...; diversos mètodes de pregària; compartir en família i en comunitats eclesials de base, etc.”

Comentari: el primer sistematitzador de la *Lectio Divina* fou el cartoixà de Grenoble, Guigó II (†1188), amb quatre graus: *lectura, meditació, oració i contemplació* (text a, www.cartoixamontalegre.org.es, i

3. Cf. S. Pié-Ninot, “Teología de la Palabra de Dios e Iglesia”: *Gregorianum* 89 (2008) 362-366; “Palabra de Dios y Liturgia”: *Phase* (2008), Ponència al Congrés del 50 aniversari del CPL.

Textos cartoixans primitius, FTC/Proa, B. 1995, 19-25.167-182: *L'escala del monjos*). Cf. el gran especialista: E. Bianchi, prior de Bosè, *Pregar la Paraula*, Claret, Barcelona 1988; "Parola di Dio, paraula a Dio": *Revista Catalana de Teologia* 33 (2008) 46-48; H. Ragner, *Lectio divina*, CPL, B. 1999; C. Mesters, *Lectura orante de la Bíblia*, EVD, Estella 2000; G. Zevini, *La lectio divina en la comunidad cristiana*, Estella 2005; inspirat en el mètode del Pradó, cf. F. Costa, *L'estudi d'evangeli*, ACO, B. 1994. 2000, i "L'estudi d'Evangeli", a Chevrier, *El veritable deixeble*, B. 1996, 13-16. Diversos autors, tenint present el marc monàstic de l'*ora et labora* com a "acció", l'expliciten en la *Lectio Divina* com a grau conclusiu per a tothom.

2.2. Altres qüestions més significatives

I. Atenció especial a l'homilia i proposta d'un "Directori homiliètic" (nº15): proposició que recull la intervenció sovint citada de Mons. R. Blázquez, bisbe de Bilbao; en ella es diu que hi hauria d'haver "una homilia en totes les misses *cum populo*, fins i tot durant la setmana"; i continua, "cal que els predicadors (bisbes, sacerdots, diaques) es preparin en la pregària, perquè prediquin amb convicció i passió. Han de fer-se tres preguntes: què diuen les lectures proclamades? què em diuen a mi? què he de dir a la comunitat, tenint en compte la seva situació concreta? El predicador sobre-

tot ha de ser el primer a deixar-se interpel·lar per la Paraula de

L'homilia ha d'ésser alimentada per la doctrina i transmetre l'ensenyament de l'Església per fortificar la fe.

Déu que anuncia. L'homilia ha d'ésser alimentada per la doctrina i transmetre l'ensenyament de l'Església per fortificar la fe, cridar a la conversió en el marc de la celebració i preparar a l'actuació del misteri pasqual eucarístic".

II. Suggestiment del "ministèri del lectorat" també per les dones, ja que la legislació actual nomès ho permet als homes (nº17)

Comentari: atenció: es tracta de poder conferir un ministèri 'instituit', i no solament que puguin llegir, servei que ja és permès i es realitza abastament! El Papa Pau VIè va reformar les antigues 'ordres menors', conservant únicament el lectorat i l'acolitat, tot aclarint que es tracta d'una *institució*, i no d'una ordenació, d'uns ministeris previs al diaconat reservats als homes. La paraula *institució* comporta tres aspectes: 1) un encàrrec oficial o nomenament, normalment a tra-

vés d'un 'ritus'; 2) una responsabilitat més estricta; i 3) una estabilitat i permanència en el servei⁴. El Sínode amb l'auspici de poder "instituir el ministeri del lectorat" a les dones proposa un canvi d'aquesta legislació eclesial per tal de reconèixer més 'oficialment' aquest servei que tantes dones realitzen en les nostres esglésies⁵.

III. Reafirmació de la centralitat de la Paraula de Déu en la missió de l'Església (ns.38.49).

IV. Potenciament de celebracions de la Paraula de Déu i de la Litúrgia de les Hores (ns.18.19).

V. Animació bíblica general de la Pastoral (nº39).

VI. Formació i catequesi bíblica: famílies, petites comunitats, joves, preveres, vida consagrada, tots... (ns. 20.21.24.31.33.34).

VII. Potenciar traduccions i la difusió de la Bíblia (ns. 42.43).

VIII. Terra Santa: el "Cinquè Evangeli" (segons Pau VI; nº51).

2.3. Cinc qüestions delicades

I. Lectura fonamentalista de la Bíblia (nº33).

II. La qüestió de les sectes (nº34).

III. Diàleg interreligiós (nº36).

IV. La delicada relació amb els jueus (nº37).

V. Diàleg específic amb l'Islam (nº53).

3. CONCLUSIÓ GENERAL: Maria, Mare de Déu i Mare de la fe (nº55).

Balanç conclusiu:

1) *a nivell sinodal-eclesial:* fou una experiència eclesial única tota ella centrada en la voluntat de potenciar la lectura –especialment 'orant' com a *lectio divina* de la Bíblia–, i el seu influx en l'Església avui, encara no explotat suficientment i que representa la font primera per a la renovació eclesial. En aquest sentit es manifestà Benet XVI afirmant que el Sínode "pugui portar fruits d'autèntica renovació a cada comunitat cristiana" (text recollit a la proposició final nº55), tenint present "que la tasca prioritària de l'Església, a l'inici d'aquest nou mil·lenni, consisteix, primer que res, a alimentar-se de la Paraula de Déu, per fer eficaç el compromís de nova evangelització en el nostre temps" (homilia final: 26.X).

2) *a nivell teològic:* encara que la seva aportació hagi estat mo-

4. Cf. el clàssic Y. Congar, "Los ministerios en la Iglesia": *Seminarios* 65/66 (1977) 359-362, i l'ampli estudi de D. Borobio, *Misión y ministerios laicales*, Salamanca 2001, 156-159.

5. Cf. el nostre, "Els ministeris confiats als laics": *Quaderns de Pastoral* nº163 (1998) 5-12.

desta, ja que el seu objectiu primari era bíblico-pastoral, la dinàmica del Sínode va suscitar diverses qüestions teològiques. Cal notar que totes les referències teològiques partien de la *Dei Verbum* i de la seva recepció post-conciliar de la qual la proposició nº2 en fa una lectura molt positiva –diversament del que va passar al Sínode de 1985 que va observar que “havia estat potser massa negligida”. En canvi a més de quaranta anys s’afirma finalment que: “en el solc de la història de l’*intellectus fidei* i de la doctrina cristiana, la *Dei Verbum* ha posat en evidència l’horitzó trinitari i històric salvífic de la Revelació... Tot això ha permès aprofundir el valor infinit de la Paraula de Déu que es dona a nosaltres en la Sagrada Escriptura, com a testimoni inspirat de la Revelació, que amb la viva Tradició de l’Església constitueix la regla suprema de la fe (cf. DV 21). És aquesta mateixa paraula la que és conservada i és interpretada fidelment pel Magisteri (cf. DV 10), celebrada en la sagrada Litúrgia i es dona a nosaltres en l’Eucaristia com a pa de vida eterna” (cf. Jn 6)”.

3) *a nivell pastoral-pràctic*: importància decisiva del relleu de la prioritat de la Paraula de Déu en l’Església en totes les seves accions centrada en Jesucrist –*Paraula de Déu personal*–, testimoniada particularment en la Bíblia –*Paraula de Déu inspirada*–, i transmesa per l’Església, com a Tradició viva, al servei de la qual hi ha el Magis-

teri com “intèrpret autèntic” (DV 10) –*Paraula de Déu anunciada, celebrada i testimoniada en Església*.

4) *a nivell d’objectiu global del Sínode*: en la proposició nº2 –confirmada per l’homilia final de Benet XVI– aquest objectiu ve formulat bellament així: “*Aquesta Assamblea sinodal formula el desig que tots els fidels creixin en el coneixement viu del misteri de Crist, únic salvador i mitjançer entre Déu i els homes (cf. 1Tim 2,5; Heb 9,15), i l’Església renovada per l’escolta religiosa de la Paraula de Déu pugui emprendre una nova etapa missionera, anunciant l’Evangeli a tots els homes*”. Aquest objectiu evangelitzador inspirava l’homilia final del Papa al recordar que “*en aquest Any Paulí, fent nostres les paraules de l’Apòstol: ‘ai de mi si no prediqués l’Evangeli’ (1 Co 9,16), desitjo de tot cor que en cada comunitat es faci viu amb una convicció més forta, aquest anhel de sant Pau com a vocació al servei de l’Evangeli per al món*”. Heus ací la fascinació i el valor decididament missioner i actual d’aquest Sínode sobre la Paraula de Déu!

MISSATGE DEL SÍNODE AL POBLE DE DÉU

El **Missatge al Poble de Déu** va ésser redactat per una comissió votada per l’Assemblea sinodal i el seu projecte va ésser debatut fins a la seva aprovació definitiva. Es tracta d’un text lloat justament pel seu

excel·lent estil comunicatiu, especialment per les quatre imatges usades per a descriure la Paraula de Déu que són: *la Veu: la Revelació; el Rostre: Jesucrist; la Casa: l'Església; i el Camí: la Missió*, i serveix per a presentar a tota l'Església els fruits inicials d'aquest Sínode en espera de l'"Exhortació postsinodal" del Papa que apareixerà més endavant. Aquest brillant text va ésser sintetitzat pel president de la comissió, Mons. G. Ravasi, President del Consell Pontifici per a la Cultura, junt amb el vicepresident de la comissió, Mons. S. Silva Retamales, bisbe auxiliar de Valparaíso (Xile). S'afegeix la conclusió present en el text oficial més extens:

"Benvolguts germans i germanes: "a tots els qui pertot arreu invoquen el nom de nostre Senyor Jesucrist..., us desitgem la gràcia i la pau de part de Déu, el nostre Pare, i de Jesucrist, el Senyor" (1 Cor 1, 2-3). Amb la salutació de l'Apòstol Pau –en aquest any dedicat a ell– nosaltres, els Pares Sinodals reunits a Roma per a la XII Assemblea del Sínode dels Bisbes amb el Sant Pare Benet XVI, us dirigim un missatge d'àmplia reflexió i proposta sobre la Paraula de Déu, que està al centre dels treballs de la nostra assemblea. És un missatge que confiem, primer de tot, als vostres pastors, als tants i tants generosos catequistes i a tots aquells que els guien en l'escolta i la lectura amorosa de la Bíblia. Quatre són els punts cardinals de l'horitzó que desitgem invitar-vos a conèixer i que expressarem a través de quatre imatges.

I. La VEU de la Paraula de Déu: la REVELACIÓ

Tenim, primer de tot, la *Veu* divina, que ressona en els orígens de la creació, trencant el silenci del no-res i donant origen a les meravelles de l'univers. És, a més, una *Veu* que penetra en la història, ferida pel pecat humà i colpejada pel dolor i la mort. Aquesta *Veu* alhora contempla el Senyor en marxa conjuntament amb la humanitat per a oferir la seva gràcia, la seva aliança, la seva salvació. És una *Veu* que, a més, s'abaixa en les pàgines de les Sagrades Escripures que ara nosaltres llegim en l'Església sota la guia de l'Esperit Sant que va ésser donat com a llum de la veritat a ella i als seus pastors.

II. El ROSTRE de la Paraula de Déu: JESUCRIST

A més, com escriu sant Joan, "la Paraula es va fer carn" (1,14). I és aquí que apareix el *Rostre*. És Jesucrist, que és el Fill de Déu etern i infinit, però també home mortal, lligat a una època històrica, a un poble i a una terra. Ell viu la laboriosa existència de la humanitat fins a la mort, però resorgeix i viu per sempre. Ell és qui fa que sigui perfecte el nostre encontre amb la Paraula de Déu. Ell és qui ens descobreix el "sentit ple" i unitari de les Sagrades Escripures per les que el Cristianisme és una religió que té en el seu centre una persona, Jesucrist, revelador del Pare. Ell ens fa entendre que també les Es-

criptures són 'carn', és a dir, paraules humanes que s'han de comprendre i estudiar en la seva forma d'expressar-se, però que guarden en el seu interior la llum de la veritat divina que només amb l'Esperit Sant podem viure i contemplar.

III. La CASA de la Paraula de Déu: l'ESGLÉSIA

És el mateix Esperit de Déu que ens condueix al tercer punt cardinal del nostre itinerari, la Casa de la Paraula de Déu, és a dir, l'Església que, com ens suggereix sant Lluç (Ac 2,42), està sostinguda per quatre columnes ideals. Tenim "*l'ensenyament*", és a dir, llegir i comprendre la Bíblia en l'anunci fet a tots, en la catequesi, en l'homilia, a través de la proclamació que implica la ment i el cor. Tenim, a més, "*la fracció del pa*", és a dir, l'Eucaristia, font i culminació de la vida i de la missió de l'Església. Com va passar aquell dia a Emaús, els fidels som invitats a nodrir-nos en la litúrgia de la taula de la Paraula de Déu i del Cos de Crist. Una tercera columna està constituïda per les "*oracions*" amb "*himnes i càntics inspirats*" (Col 3,16). És la Litúrgia de les Hores, oració de l'Església destinada a ritmar els dies i els temps de l'any cristià. Tenim també la *Lectio divina* la lectura orant de les Sagrades Escripures capaces d'aconduir, en la meditació, en l'oració, en la contemplació a l'encontre amb el Crist, paraula de Déu vivent i, per últim, la "*comunió fraterna*" perquè, per a ésser vertaders cris-

Els fidels som invitats a nodrir-nos en la litúrgia de la taula de la Paraula de Déu i del Cos de Crist.

tians, no basta ésser aquells "que escolten la Paraula de Déu" sinó que cal ésser d'aquells "que la compleixen" (Lc 8, 21). A la Casa de la paraula de Déu trobem també els germans i germanes de les altres esglésies i comunitats cristianes que, malgrat que en les separacions, viuen una real unitat, per bé que no plena, a través de la veneració i l'amor per la Paraula de Déu.

IV. El CAMÍ de la Paraula de Déu: la MISSIÓ

Arribem així a la darrera imatge del mapa espiritual. És el *Camí* sobre el que s'encamina la paraula de Déu: "Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus... ensenyant-los a guardar tot allò que us he manat..." ... "allò que sentiu a cau d'orella, pregoneu-

La Paraula de Déu ha de córrer pels camins del món que avui són també els de la comunicació informàtica, televisiva i virtual.

ho des dels terrats” (Mt 28, 19-20; 10, 27). La Paraula de Déu ha de córrer pels camins del món que avui són també els de la comunicació informàtica, televisiva i virtual. La Bíblia ha d’entrar en les famílies perquè els pares i els fills la llegeixin, resin amb ella i sigui per a ells una torxa pels seus passos en el camí de la vida (cf. Sal 119, 105). Les Sagrades Escripures han d’entrar també a les escoles i als àmbits culturals perquè, durant segles, ha estat el punts de referència capital de l’art, de la literatura, de la música, del pensament i de la mateixa ètica. La seva riquesa simbòlica, poètica i narrativa fa d’elles un distintiu de bellesa, ja sigui per a la fe com per a la mateixa cultura, en un món sovint marcat per la lletjor i la indignitat.

La Bíblia, però, ens presenta també l’alè de dolor que sorgeix de la terra i surt a l’encontre del crit dels oprimits i de la lamentació dels desvalguts. Ella té la creu en el vèrtex on Crist, sol i abandonat, viu la tragèdia del sofriment més atroç i de la mort.

La Bíblia, però, ens presenta també l’alè de dolor que sorgeix de la terra i surt a l’encontre del crit dels oprimits i de la lamentació dels desvalguts.

Precisament per aquesta presència del Fill de Déu, l’obscuritat del mal i de la mort està irradiada per la llum pasqual i per l’esperança de la glòria. Però en els camins del món també caminen amb nosaltres els germans i germanes de les altres esglésies i comunitats cristianes que, malgrat les separacions, viuen una real unitat, encara que no sigui plena, a través de la veneració i l’amor per la Paraula de Déu. Al llarg dels camins trobem sovint homes i dones d’altres religions que escolten i practiquen fidelment el dictat dels seus llibres sagrats i que amb nosaltres poden edificar un món de pau i de llum perquè Déu vol que “tots els homes se salvin i arribin al coneixement ple de la veritat” (1 Tim 2, 4).

Estimats germans i germanes: guardeu la Bíblia en les vostres cases, llegiu-la, aprofundiu-la i compreneu-ne plenament les seves pàgines, transformeu-la en pregària i testimoni de vida, escolteu-la amb amor i fe en la litúrgia. Creeu el silenci per a escoltar amb eficàcia la Paraula del Senyor i conserveu el silenci després de l’escolta, perquè ella continuarà a habitar, a viure i parlar-vos. Feu que ressoni a l’inici del vostre dia perquè Déu tingui la primera paraula, i deixeu-la ressonar en vosaltres a la nit perquè la darrera paraula sigui de Déu. “Us recomano a Déu i a la Paraula de la seva gràcia” (Ac 20,32). Amb la mateixa expressió que sant Pau en el seu discurs d’adéu als caps de l’Església d’Efes, també nosaltres, els Pares Sinodals, con-

fiem els fidels de les comunitats disperses sobre la faç de la terra a la paraula divina que és també judici i sobretot gràcia, que és tallant com una espasa però que és dolça com la mel (cf. He 4,12; Sal 19,11). Ella és potent i gloriosa i ens guia pels camins de la història de la mà de Jesús, ja que tots “estimen a nostre Senyor Jesucrist, que viu incorruptible per sempre” (Ef 6, 24)”.

V. CONCLUSIÓ

“La veu del cel que m’havia parlat em digué: ‘vés a prendre el llibre obert de la mà de l’àngel... I l’àngel em digué: ‘agafa’l i menja-te’l. T’amargarà les entranyes, però a la boca el trobaràs dolç com la mel’. Llavors vaig prendre el llibre de les mans de l’àngel i me’l vaig menjar. A la boca el trobava dolç com la mel; però després d’engolir-lo, les entranyes se m’ompliren d’amargor” (Ap 10,8-11).

Germans i germanes de tot el món, acollim també nosaltres aquesta invitació; acostem-nos a la taula de la Paraula de Déu, per així nodrir-nos i viure “no només de pa, sinó de tota paraula que surt de la boca de Déu” (Dt 8,3; Mt 4,4). La Sagrada Escriptura –com afirmava una gran figura de la cultura cristiana– “té passos per consolar totes les condicions humanes i passos adaptats per intimidar totes les condicions” (B.Pascal, *Pensaments*, n°532).

La Paraula de Déu, de fet, és “més dolça que la mel regalimant de la bresca” (Sal 19,11) i és “llum als meus passos i claror que m’il·lumina el camí” (Sal 119,105), però és també “com el foc ardent i com un mall que esmicola la roca” (Jer 23,29). És com la pluja que rega la terra, la feconda i la fa germinar, fent així també florir els nostres deserts espirituals (cf. Is 55,10.11). Però “és viva i eficaç i més penetrant que una espasa de dos talls: arriba a destriar l’ànima i l’esperit, les articulacions i el moll dels ossos; discerneix les intencions i els pensaments del cor” (He 4,12).

La nostra mirada es dirigeix amb afecte a tots els estudiosos, als catequistes i als altres servidors de la Paraula de Déu per expressar-los la nostra gratitud més intensa i cordial pel seu preciós i important ministeri. Ens dirigim també als nostres germans i a les nostres germanes que són perseguits o que moren a causa de la Paraula de Déu i del testimoni que donen de Jesucrist (cf. Ap 6,9): com a testimonis i màrtirs que viuen “la força de la Paraula” (Rm 1, 16), origen de la seva fe, de la seva esperança i del seu amor per Déu i per la humanitat.

Estimats germans i germanes, “us saluden tots els qui són amb nosaltres. Saludeu tots aquells que ens estimen en la fe. Que la gràcia sigui amb tots vosaltres” (Tt 3,15)”.